

דף פרשת השבוע

תנועת הקיבוץ הדתי

ל' תשרי תשע"א 8.10.2010

גיליון מס' 228

שבת פרשת נח

מאת אלי סומר, קיבוץ כפר עציון

את קשתי נתתי בענן, והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ... בראשית ט' יד

כמו הקשת העשויה ממגוון של צבעים
כך למעשה המה האנשים.
מתחבר לגוון של חברו, לכל אדם צבע משלו והוא
וביחד כשהם האנשים
משתלבים פסים פסים,
רק אז מסתמנת התקווה
ומן השמים מסתלקת עננה שחורה...

יהודה עמיחי

על הקשת בענן

תופעת הטבע שבהופעת "קשת בענן" ידועה זה מכבר, ובתרבויות עתיקות במזרח ובמערב משמעויות רבות לה. במסורת שלנו, נוצרה הקשת בערב שבת, בין השמשות (אבות ה' משנה ט) כלומר: עוד מששת ימי בראשית, אולם רק לאחר המבול קיבלה את משמעותה העמוקה - אות הברית.

עיון במקורות ומסורות עמים מראה שכנראה, רק המסורת היהודית 'גייסה' את הקשת כ"אות ברית" בין האל לבין האדם – כל האדם - וזאת לדורי-דורות. ואכן במסכת ברכות דף נט ע"א מופיע הנוסח: ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, זוכר הברית, ונאמן בבריתו וקיים במאמרו.

מהויות ומשמעויות

רעיונות שונים הועלו לגבי המשמעויות הערכיות של הקשת לבני האדם:

- הקשת מסמלת את הקשר בין השמים לארץ, או במילים אחרות את ההשגחה האלוהית.
- הקשת היא אות הברית בין ה' לעולם כולו, וכמובן לא רק לעם ישראל.
- הקשת, בהיותה מבוססת על הימצאות שמש וגשם היא הבטחה לקיום איתני הטבע.

הגמרא [מסכת כתובות, וכן ירושלמי ברכות] מספרת לנו על שבחם של תנאים שבדורם לא נראתה הקשת, משמע שבזכות גדלותם ומעשיהם לא הביא הקב"ה מבול לעולם. הרש"ר הירש [הרב שמשון בן רפאל הירש – גרמניה 1808-1888] כותב בפירושו לספר בראשית: איך יוכל הקב"ה להבטיח שהיקום שוב לא ייגרר לאלימות כפי שהיה לפני המבול? על ידי צמצום דרסטי של אורך חייו של האדם לתוחלת של דורות בודדים ועל ידי מעבר ליצירת אנשים בעלי טבע ואופי שונים, יצירת

אומות ומדינות בעלי מאפיינים של שפה ותרבות שונים. הרש"ר הירש סבור שריבוי תרבויות, אמונות דתיות, שפות, זהויות... עשוי להיות ערובה לעולם מגוון ויצירתי, ובסופו של דבר מאוזן. [הרעיון שלו, כפשוטו, מקסים. אלא שלדאבון הלב פחות מחמישים שנה לאחר מותו, אותה אומה גרמנית שכה כיבד ובשפתה כתב, עמדה בראש הצוררים את עם ישראל].

הנצי"ב 1816-1893 [הרב נפתלי צבי יהודה ברלין מוולוז'ין-רוסיה] מוסיף: הקמת מגדל בבל, על ידי כפייה של אחידות בשפת הדיבור, הייתה עלולה ליצור סוג של שלטון טוטאליטרי על כל סכנותיו במציאות דיבור שפה אחידה.

וכעת...

הקשת, בעצם שבירתה מסמלת גם את הגיוון וגם את השפע הבא לידי ביטוי בצבעים. האם Google, Facebook והערוצים האחרים של המרחב הקיברנטי מאפשרים לנו קיום כל צבעי הקשת ? או שמא עלולים לרמוס אותנו ? אודה שבאופן אישי גילוי קשת בשמים תמיד מרנין את לבי, לא רק בשל המראה המרהיב והמדהים, אלא, גם כזכר לאות הברית. מכאן הרצון המיידית להגיד, ובכוונה, את הברכה השגורה בפינו. הקרן השלמה ברגע שבירתה ויצירת קשת צבעיה טומנת בחובה את הרב-גונית והשוני.

האם ב-1945, לאחר 6 שנות שמים חשרי עבים נראתה הקשת? ואולי בחושך ששלט על פני ארץ היו כמה צדיקים וחסידי אומות העולם שהבחינו בגווני הקשת, והאמינו שעדיין קיימים שמש ושבעת צבעיה הם הבסיס לשבעת החוקים המקיימים את המין האנושי, הלא הם שבע מצוות בני נח?

בחסידות מסמלת הקשת את העולם החדש לאחר המבול, עולם שהוא נקי יותר ומזוכך, עולם שבו קרן השמש 'מנצחת' את חשרת העבים... מי ייתן !

אלי סומר חבר קיבוץ כפר עציון, נשוי לפוריה, להם חמישה ילדים ו-8 נכדים. בשנים האחרונות כיהן אלי כחבר המזכירות הפעילה וניהל את קרן הקיבוץ הדתי. השנה מתנדבים אלי ופוריה בשנת-שירות בכפר הנוער 'הודיות' בתפקיד ה'סבא וסבתא' של הכפר.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat.hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: webmaster@kdati.org.il

אתר האינטרנט של תנועת הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il

הקיבוץ הדתי, דובנוב 7, ת.ד. 40015, תל אביב 64732 | טל: 03-607-2777 | פקס: 03-695-7039